

La mediació cultural davant el risc de perdre significat

Published by [Interacció](#) [1] on 08/12/2021 - 01:00 | Last modification: 15/09/2026 - 13:31

La mediació cultural s'ha consolidat en les institucions culturals alhora que el seu significat s'ha anat desgastant. Jean Caune examina aquesta contradicció i es pregunta si la mediació constitueix un nou paradigma per pensar la cultura o si ha esdevingut una noció que serveix per designar pràctiques molt diferents sense aclarir-ne la dimensió política.

La mediació cultural va emergir a França a començaments dels anys noranta, en un context marcat per l'exclusió, la fragmentació social i la distància entre les polítiques culturals i l'educació popular. Inicialment, pretenia afavorir l'apropiació de les obres, els llenguatges i les pràctiques artístiques, alhora que contribuïa a reconstruir uns vincles socials afeblits.

Amb el temps, la mediació va obtenir reconeixement als museus i als equipaments de difusió artística. Aquesta institucionalització també va tendir a convertir-la en una tècnica d'acompanyament dels públics. Per Caune, aquesta reducció deixa en segon pla la seva especificitat: treballar amb formes expressives i simbòliques capaces de generar experiència, relació i presa de paraula en l'espai públic.

L'autor situa el debat en el desplaçament produït entre les dècades de 1980 i 1990. Les oposicions entre cultura dominant i cultura dominada van perdre centralitat, mentre s'afeblia l'aspiració de transformar políticament la societat. La mediació va aparèixer aleshores com una manera d'articular l'art, entès com a pràctica i valor, amb la cultura, entesa com a experiència de pertinença a una col·lectivitat.

La mediació cultural no consisteix només a acostar les obres als públics, sinó a crear les condicions perquè l'experiència artística intervingui en la construcció de la persona i de la seva relació amb els altres.

Aquesta perspectiva obliga a considerar conjuntament la recepció de les obres, l'experiència sensible i les fractures socials. L'apropiació de les produccions simbòliques no es limita a ampliar audiències. Forma part del camp polític perquè posa en joc la possibilitat d'establir relacions, compartir llenguatges i construir algun tipus de món comú.

Caune rebutja, tanmateix, que la mediació cultural constitueixi per si mateixa un nou paradigma científic. No disposa d'un sistema compartit de conceptes, mètodes i problemes que permeti atribuir-li aquesta condició. La seva rellevància prové d'un canvi més ampli en la manera d'estudiar la cultura. La pregunta sobre què és la cultura deixa pas a interrogants sobre com funciona, quines relacions fa possibles i quins efectes produeix sobre les persones i els col·lectius.

Aquest gir pragmàtic permet entendre les pràctiques culturals com a formes actives d'intervenció, no únicament com a reflex de les transformacions socials. La mediació adquireix sentit perquè centra l'atenció en els contactes, els intercanvis i els processos de construcció relacional. Aquesta capacitat també explica el seu principal risc: convertir-se en una noció que ho engloba tot i acaba ocultant les relacions de poder entre institucions, professionals i ciutadania.

La comparació amb el *mana* reforça aquesta advertència. Com aquesta antiga noció antropològica, la mediació pot funcionar com una paraula a la qual s'atribueix una eficàcia difícil de precisar. La seva força simbòlica permet anomenar processos reals, encara que també pot conferir una aparença de coherència a intervencions molt diferents. Per evitar-ho, cal reconèixer que la persona mediatadora no ocupa una posició neutral i que tota mediació actua dins un context institucional i polític concret.

Nota de l'editor (2026): Llegit avui, l'article conserva la seva capacitat per qüestionar la inflació discursiva de la mediació. Caune encerta en vincular-la amb l'experiència sensible, la construcció del subjecte i les relacions de poder. La seva formulació del «viure junts» resulta més problemàtica: pot suggerir que la finalitat de la mediació és recompondre una cohesió social prèvia, en lloc de reconèixer els conflictes, les desigualtats i la pluralitat de formes de participació cultural. Els drets culturals, que l'autor assenyala com una possible renovació del concepte, hi apareixen encara poc desenvolupats. Precisament per això el text continua sent útil: obliga a preguntar què transforma realment una pràctica de mediació i a qui atribueix capacitat per definir la relació cultural.

Referència

Caune, J. (2018). La médiation culturelle : notion mana ou nouveau paradigme ? *L'Observatoire*, 51(1), 9–11.
<https://doi.org/10.3917/lobs.051.0009> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: accés a la cultura

Tags: públics de la cultura

Tags: participació cultural

Tags: pensament cultural

Tags: polítiques culturals

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2021/mediacio-cultural-significat>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.3917/lobs.051.0009>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8826>